י׳ הריני נזיר פרק שני נזיר

ואמר הריני נזיר מיין **אם לא** וכו׳. מתני׳[1] דקתני הריני נזירה פי׳ הריני נזיר מיין כך[2] בשבילה: ועמדה מאליה. זה אינו מוסיף על ליגמא דמתני׳ אלא לא בלבד בלשון המשנה אם עמדה[3] והוא מוסיף תיבת לא אלא ממילא אמר שכך נעשה המעשה שעמדה מאליה:

ב״ש תורפ׳ דהוא גברא משום אוקמה [ב] בידיה **והא לא אוקמה.** פי׳ תורפיה גילוי דעתו כלומר ב״ש סבירא להו כי אמר האדם כי האי ליגמא דעתו לומר כן העולם סבורים שהפרה רבועה כל כך בחוזק שאין אדם יכול להעמידה הריני נזיר כלומר אע״פ שאין לנוני להיות נזיר דעריתא לי הריני נזיר אם לא עמדה פי׳ [ג] אין[5] כח בידי להעמידה בכח ואם[6] לא עמדה משם לא כ״ש[7] אם יעמידנה[8] ולכשיש נעשה מעשה שלא ערח בה ולא יגע בה להעמידנה ועמדה מאליה ב״ש סברי אם לא יעמידנה קאמר והא לא אוקמה הלכך חייל נזירות דהא מדין נזיר[9] ג)וב״ה סברי אם לא עמדה משום דרבועה היא בכח כלומר אהא נזיר אם [לא] תעמוד והיא קמתה הלכך לא חייל עליה נזירות וא״ת והשתא נמי תקשי מידי אם לא עמדה קתני וי״ל דכמה משניות מסוגשות ומשנינן להו בחסורי מחסרא ד)דהכי[10] תולה רבא פלוגתא דתנאי בעמידת הפרה וא״ת[11] לו לפרש פלוגתא דתנאי בעמידת הפרה אם לא יוסיף לא בגירסת המשנה והוי מוכח דחסר לא כאן[12] דאי אפשר לו לפרש פלוגתייהו בע״א אבל לשניא דרמי בר חמא אינו תלוי מחלוקת התנאים (כלומר) [כלום] בעמידה אלא בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות אי לא ולדידיה ולאי קשה מידי מאליה קתני דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר מאליה ולכך אין לו כח להוסיף על לשון המשנה וא״ת וליפרוך ליה בהדיא למה לי פרה רבועה לתנא[13] זה אם עמדה מאליה ליפלוג בהדיא בנודר בנזיר מן הבשר אי חייל עליה נזירות ולחלו ב״ש לשיטתן וב״ה לשיטתן וי״ל דה״ג פריך מידי מאליה קתני ולא הוקשה לו עיקר קושיא זו אלא לגלגל עליו ולומר כיון דאינה פלוגתא דתנאי כלל בעמידת הפרה אין לך כח להוסיף על לשון המשנה מאליה וכיון דתנאי לא פליגי בעמידת הפרה א״כ תקשי לך טפי (א״כ) למה לתנא להזכיר כלל בעמידת הפרה ליפלגו בנודר מן הבשר ולחלו לשיטתן ולא הזכיר קושיא דמאליה אלא להזכיר לו דפלוגתא דתנאי לא תליא בעמידת הפרה כלל ומעתה תקשי לך קושיא חזקה טפי דליפליגו בבשר לחדיא ולחלו לשיטתן: **אימא** סיפא[14] מי קא **מתפיס** בה מידי. כלומר אמאי פליג רבי ד)אמ״ק דהפרה לא הויא אלא כקרבן בעלמא הרי לא התפיס בלשונו קונם לומר פרה זו כקונם או כקרבן אלא נזיר מיין לחדיא אם לא עמדה כו׳[15] ה) אלא ה״ג כגון דאמר הריני נזיר [מבשרה] אם לא עמדה ומאליה וכו׳ והשתא נחלקו בלשון כדפרישית לעיל ונחלקו נמי כי נדר מן הבשר אי הוי נזיר לכל מילי וא״ת והשתא כיון לאוקי רבא פלוגתייהו בעמידת הפרה למה לו להגיה ולהוסיף תיבת לא על לשון המשנה והא יכול לפרש בלא הגהה ומוספת כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם עמדה והעמידה ב״ש משמע להו אם עמדה אם אעמידנה בכח הלכך הוי נזיר מבשרה וכיון דחייל נזירות אבשרה חייל נמי אכל מילי דב״ש לשיטתן וב״ה סברי אם עמדה מאליה ולא עמדה חייל נזירות אפי׳ אבשרה ר״ל דאם״ר אגא[16] ה)ולאי לא הוי פליגי ב״ה לומר דלא ליהוי נזיר דכיון דקאמר יהיה[17] נזיר אם (אמר) עמדה משמע בכל ענין שתעמוד בין ע״י עצמה בין ע״י אחרים הוי נזיר ועי״ל דאין דרך הנודרין לומר בהאי לשון לב״ש שאלה נזירותו אם עמדה פירוש אם תעמידנה דטרח בה בעל כרחו להעמידה כדי שיחול עליו נזירות דכיון דבעמידת הפרה אבל בלשון זה דרך העולם לידור אהיה נזיר אם לא עמדה פירוש אם לא תעמידנה כלומר אע״פ שאין נזיר ברצון הריני מקבל עלי נזירות אם לא יהיה לי כח להעמידנה ז) אהיה נזיר לא שאני[19] תפך בנזירות להכי מוסיף על לשון המשנה לא כדי לפרש בלשון שרגילות לומר ולידור וא״ת ומאי קא עביד ליכוותא לעיל מתרתין תלת והא בהא נחלקו כאן מחלוקת חדש כאם לא עמדה ז) א״ת דשמא כל התירוצים שתירץ הש״ס בשם רבא לא תירץ מעולם ולית ליה בתרי ותלת ולא תירץ רבא כ״א תירוץ אחרון מבשרה אם לא עמדה אבל תירוצים קמאי לא רבא תירץ אלא משום דהקשה אדמי בר חמא הוכר בש״ס בשמו דה״ל אשכחנא ביבמות פרק המולץ (דף לה:) דקאמר מיתיבי הכונס וכביאה לא פליג כלל עליה דהא דאמר נחר הכי בגיאה דב״ע לא פליגי וכן לקמן פ״ג (דף יז.) ובלישנא דבית שמאי סברי תורפיה דההוא גברא וכו׳ לא שמעינן הא פלוגתא מגרוגרות ויש לומר דע״כ פליגי נמי בנודר מן הבשר דאם לא יפליגו מן היין בהדיא בעמידת הפרה ומדדרבי יהודה מוכיח[20] דלא בנודר מן היין פליגי דאהא לא הוה פליג רבי יהודה אלא על כרחך הנודר[21] מבשרה והלכו לשיטתן ואהא קא עביד ליכוותא לעיל ומכל מקום גם בעמידת הפרה פליגי דאם כן[22] ליפלוג בבשר בהדיא אם לא עמדה בעמידת הפרה נחלקו ואם תאמר ומאי דוחקיה למימר וכיון הכל סברי תורפיה דההוא גברא כו׳ ולכך לומר דבית שמאי קאמרי לימא דב״ה [סברי] דאם הוי נזיר במה דנזיר[23] מן הגרוגרות וי״ל דע״כ ב״ה אתי דאינו נמי בעמידת הפרה דאי בנודר מן הבשר ולטעמייהו ליפלגו בבשר לחודיה ליכוה למימר שנה עמידת הפרה לאשמועינן טעמא דבית שמאי דהוי נזיר מבשר כי תלה נדרו בעמידת הפרה וכי ״ טעמא דב״ש לחוד אתא לאשמועינן אלא על כרחך טעמא דב״ה אתא לאשמועינן כי תלה נדרו בעמידת הפרה דאם לא אפילו על הבשר וא״ת סוף סוף מאי נפקא מינה לבית הלל והלא אפי׳[24] כשנזר זה [מן] הבשר לא חייל אכל[25] מילי דנזירות כדמשמע להו בגרוגרות וי״ל דנפקא מינה היכא דנדר מן היין בפי׳ ותלה נדרו בעמידת הפרה דלא חייל עליה נזירות דלבית הלל משמע להו משום דרבועה היא והא קמתה

הריני

ואמר הריני נזיר מיין אם לא עמדה ועמדה מאליה בית שמאי סברי תורפיה דהאי גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה ובית הלל סברי (ה) משום דרבועא הוא והא קמת אי הכי אימא סיפא אמר רבי יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו אלא באומר (ו) הרי הן עלי קרבן פרה מי קא מתפיס בה מידי אלא כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ועמדה מאליה בית שמאי סברי תורפיה דההוא גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה ובית הלל סברי תורפיה דהאי גברא משום דרבועא והא קמת וב״ה סברי אי לא קמת הוי נזיר והאמרי מבשרה לא הוי נזיר לטעמייהו דב״ש קאמרי לדידן אפי׳ לא קמת נמי לא הוי נזיר לדידכו דאמריתו הוי נזיר אודו לן מיהת דתורפיה דהדין גברא משום דרבועא והא קמת ובית שמאי לאו תורפיה דהאי גברא משום אוקמה בידיה הוא והא לא אוקמה.

מתני׳

כ״ש סברי תורפיה דהאי גברא כו׳. כדלקמיה מוקי לה. ואמר לנו המור״ם אע״ג דלא (ג) מני לה רבא בהדיא בהך קמייתא באם לא עמדה ועמדה מאליה בבדין הוא דהוה ליה למיתני הכי כדקאמר לה נמי בחידוש תירוצא דמתרץ לה אלא (ד)ממורא דמסדר הש״ס כיון דשמעיה לרבא דאמר מילתא דאית בה פירכא לא (ה)אמרה לקיומיה למילתיה ופריך ליה כדפריך בשלמא פרה בת קרבן היא והדר מחליף שיטתו (ו)דמעיקרא דמוקי לה בכגון דאמר הרי עלי קרבן (ז)והדר מוקים לה בכגון דאמר הריני מין ומסיים למילתא: (ח)**בשלמא פרה בת קרבן היא.** בשלמא לגבי פרה מצית מוקמת לה בכגון דקאמר הרי עלי קרבן דהוי נזיר (ד) דהואיל דבת קרבן היא כלומר דקא שייכא בכלל קרבן אע״ג דבקרבן נזיר לא שייכא אינה למימר כאומר הרי עלי קרבן נזירות דמי והוי נזיר אלא לגבי לא היכי קיים להו לב״ש הכי בשלמא גבי גרוגרות אינה למימר הואיל ופירי הוא מיתלפי בענבים ויש בלשון הזה לשון נזירות אלא לגבי לא כי קאמר הרי היא עלי קרבן אם לא נפתח מי שייך בקרבן נזירות כלל: **אלא אמר רבא כגון שהיפה פרה רבועה לפניו.** ואמר כשבורה פרה זו שאינה עומדת לעולם לא מאליה ולא ע״י אדם(ט): **ואמר הריני נזיר מיין אם לא עמדה.** ומתני׳ דקתני אם עומדת הכי משמע היא שבורה שתהא מתעבכת שם הריני נזיר אם תתקיים מחשבתה שתהא עומדת שם אלא אי לעמידה ועמדה מאליה. ומתני׳ ליכא לאקשויי השתא כדמקשינן לעיל מידי אם עמדה מאליה קתני דהא רבא גופיה לא שני ליה הכא בין עמדה מאליה בין עמדה ע״י אחרים: ובהא פליגי **דב״ש סברי תורפיה דהאי גברא.** עיקר של זה לא הוה אלא אלא מדעתא דאיהו ליקיים לה בעל כרחה והאי דקאמר אם לא עמדה אם לא תעמידה כמשמע והלכך כיון דלא אוקמה כיון דלא תעמידנה ועמדה מאליה דמיקרי מתקיים התנאי גם לב״ה ואם היה אומר הריני נזיר מבשרה וכו׳ ונקי מהבדר ליה וכו׳ ליהוי נזיר לא כך אמרו: (ו) ד״ה וב״ה אמרי טעמא:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה **אימא סיפא** וכו׳ **מקמא דב״ש אתי לאשמועינן.** ק״ל הא לפי קושית התוספות ליכא פלוגתא ביבור זה דאם לא העמידה ועמדה מאליה המקיים התנאי גם לב״ה ואם היה אומר הריני נזיר מיין הוי נזיר ג״כ הך חידוש הוא להלכתא ולא שייך כזה טעמא דב״ש לחוד אחי לאשמעינן ול״ע:

הגהות מהר״ב רגשבורג

א) רש״י ד״ה ואמר כו׳ ויקתהבדר ליה ר״ב עיין ש״מ: **ב)** תוס׳ ד״ה ב״ש סברי תורפיה דהאי גברא משום (אוקמוה) בידיה הוא עכ״ל ר״ב עיין ש״מ לעיל ע״ש כתוס׳ ד״ה הכי עלי והכל הוא דבור אחד לפי הנראה עם זה הדיבור יעו״ש: **ג)** בא״ד פי׳ אם אין כח בידי להעמידה בכח ואם לא עמדה משם לא כל שכן אם יעמידנה מן תיכת אם לא עד תיכת יעמידנה נמחק וכ״כ ואם לא עמדה משמע לב״ש אם לא יעמידנה כל״ל ש״מ: **ד)** בא״ד ומשנינן להו חסורי מיחסרא דהכי נמחק תיכת דהכי וכ״ב דה״: **ה)** בד״ה אחמת סיפא וכו׳ ר״ב נלעיל עמדה וכו׳ ר״ב נלעיל דהאן הם ד״ה ואח״כ מה״ב אלא כ״ג וכו׳: **ו)** בא״ד לומר אע״פ שאינו נזיר כדלון הריני מקבל עלי אם לא יהיה לי כח להעמידנה אם יהיה לי כח להעמידנה לא אהיה נזיר כל״ל ש״מ: **ז)** בא״ד וכה בהא נחלקו כאן מחלוקת חדש כאם לא עמדה ועמדה כל״ל: **ח)** בא״ד ר״מ דשמא כל התירוצים עד וכן לקמן פ״ג דף יז ר״ב מן תיכת ר״מ עד לקמן פ״ג דף יז כ״ז משגר והוא הנ״ה מחכם אחר אלא מדברי התוספות הללו יקודם

מסורת הש״ס

ט) ממאן שייך לעיל ע״ת. **י)** (ע״כ ד״ש בש). **יא)** ניר׳ ש״מ קמאר. **יב)** גי׳ ש״מ ר׳ יהודה. **יג)** נ״ל ולמ.

הגהות הב״ח

(ט) גמ׳ וכ״ה סברי תורפיה דהאי גברא משום דרבועא: **(ב)** שם אלא כאומר הרי פרה זו עלי קרבן וכו׳ מי קא מתפיס בה מידי נ״ב פי׳ הלא לא מתפיס בפרה אלא שנדר מן היין וא״כ קשה אמאי פליג ר׳ יהודה בשביר קאמר ת״ק דב״ש הוי נזיר ומהדרינן אלא דמתפיס בפרה דקאמר לא הריני נזיר מבשרה לא בלעיל אלא דקאמר אם לא עמדה: **(ג)** רש״י ד״ה ב״ש סברי וכו׳ אע״ג דלא קאמר לה רבא בהדיא בהך קמייתא אם לא וכו׳ מאליה בדין הוא דהוה ליה למימר הכי וכו׳ קרבן היא דבר׳ והדר מחליף: **(ד)** ד״ה בשלמא וכו׳ דהוי נזיר הואיל כל״ל ואות ד׳ נמחק: **(ה)** ד״ה ואמר הריני וכו׳ לא אתיעבדין ליה למימר וכו׳ קמייתא הש״ל ואם״כ מ״ה אלא כגון דאמר הריני נזיר מבשרה וכו׳ ונקי מהבדר ליה וכו׳ ליהוי נזיר לא כך אמרו: **(ו)** ד״ה וכ״ה אמרי טעמא:

הגהות התוספות

1. נ״ל ומתני׳. 2. תיכת כך נמחק. 3. נ״ל עומדת. 4. נ״ל כ״ש סברי. 5. נ״ל אם אין. 6. נ״ל דאם. 7. תיכת משם כ״ש נמחק נ״ל משמע כ״ש. 8. נ״ל לא יעמידנה. 9. נ״ל דהא מדין נזיר. 10. נ״ל דכ״. 11. נ״ל א״ת. 12. תיכת כאן נמחק נ״ל כיון. 13. נ״ל לתנאי. 14. נ״ל אימא סיפא ר׳ מי קא כו׳. 15. תיכת כו׳ נמחק. ומסמיל הייטר הכי דקשיע אלא כגון דאמר כו׳ נ״ל. 16. נ״ל דאי הכי. ותיכת דאהכ״ג אלא נמחק. 17. נ״ל דקאמר הריני. 18. נ״ל שאני. ותיכת לא שאני נמחק. 20. אולי נ״ל מוכח. 21. נ״ל בנודר מבשרה נחלקו אלו כו׳. 22. נ״ל דאם לא נ״ל. 23. נ״ל כמו בנזיר. 24. נ״ל והלא אפילו אל נדרו. אמר כו׳. 25. נ״ל כלל ותיכת אכל נמחק.

פי׳ הרא״ש

הריני נזיר מיין אם לא עמדה ר״פ שבורה פרה זו שאינה עומדת לא ע״י עצמה ולא ע״י אחרים ואמר הריני נזיר מיין אם לא תעמוד ותיכוה אם עומדת קתני ר״ל דהא דאא קשיא ליה דזמנין שמדלג תנא ב) או האח׳ אבל עמדה אליה שהוא עיקר החידוש ר״ל לתתני ולפי׳ בתרא א״צ הגיה המשנה וה״פ שבורה הרה זו שאינה עומדת שאינה רצה לעמוד ודומה הוא התאמר ברצון הריני נזיר אם עומדת אני ולשון משל אדם המסרב לעשות דבר אמר אהא נזיר אם אעשנו אזבר בית שמאי דהמספר ברי פרה הוי כאילו הוא אמר הריני נזיר אם לא אעמידנה לפי שהוא כונס עליה לפי שאינה רצה לעמוד ואומר בלבו אדרבה אני אעמידנה ואם לאו הא נזיר ועמדה ע״י עצמה או שהעמידה אחר וזה קורא מאליה כיון שהוא לא העמידה ב״ש סברי תורפיה דההוא גברא ויקמא ביידיה גלוי דעתו כמו מגיחה במקום התורפה ותורף שהוא גלוי השטר ועיקרו והא לא אוקמה דמעצמה עמדה או חרים העמידוה וב״ה [סברו] לא היה דעתו אלא שחקום והא קמת ולא הוי נזיר: מי קמתפיס בה מידי מה שייך לומר בדעתו

ר״ת שתאסר הפרה עלי כקרבן הא לא מתפיס בה מידי אלא אמר בפירוש הריני נזיר מיין: אלא כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ולא מעצמה ולא ע״י אחר הריני נזירה מפיק הי נזיר מבשרה אם לא עמדה ולאיתוי

ר״ת ורשא בסבורה פרה זו שאינה עומדת שאינה חפצה לעמוד ומסרבת ואומרת אהא נזיר מופרשת ואסורה שלא יהנו ממנה וכשהוא מספר דבר זה בדעתו שיהא נזיר מבשרה אם לא יעמידנה א״נ מיירי שאמר בפי׳ הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ואין לתמוה כיון

אמר בפי׳ הכי אמאי תנא כלל בריצת הפרה דמשום דפליגי ביה ב״ש וב״ה במאי תורפי דההוא גברא נקטיה והשתא פליגי נמי בפלוגתא דהריני נזיר מן הגרוגרות ופריך לב״ה הא לא קמת הוי נזיר והא מבשרה קאמר ומשני לשמייהו דבית שמאי קאמר

ר״ת נראה דל״ל שמדלג התנא תיכת לא אבל עמדה וכו׳ ועי׳ נתוס׳ ד״ה כ״ש. ג) נראה דל״ל בסבורה פרה זו שאינה עומדת וכו׳ הריני נזיר מבשרה וכו׳.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com